

Het Deel der Kleenen.

Onze tijd is de tijd van het groote. Waar nog vóór eenige tientallen jaren een molen met zijn ranke, gracieuze verschijning het landschap stofteerde, staat thans een plompe silo.

Hier en daar, in een vergeten plattelandstreek, is nog iets van het oude gebleven. Daar leeft de kleine man en geniet zijn kleine vreugden. Lees maar eens de berichten in een streekkrantje! Het heeft weliswaar zijn koppen als uw middageditie, hier is er één. Dat schiet op! Onze plaatsgenoot Kees Drop is bevorderd naar de tweede klasse M.U.L.O. Die Kees toch! zeggen de dorpeelingen en verheugen zich met den gelukkigen scholier, met zijn trotsche ouders. Ik schrijf nog een veiten kop uit de dorpscourant na, lees slechts: Daar zit een bol op! Aaffe Splunter behaalde heden het Middenstandsdiploma. Ja, het is een reë maid, deuze Aoffie! Ze komt nog iens in de gemienteraod! Doch, de streek heeft ook haar zorgen: de pink van Aorie Kraaij is in het land door den bliksem doodgeslagen. Dat is een strop voor onzen Aorie, gelukkig dat zijn zeng gebigd heeft en zoo zijn veestapel weer aangevuld is. En vriendelijk schijnt de zon door de kleine raampjes... Want alleen wie zich verheugen kan over kleine dingen en schreien kan over een luttel verdriet, alleen deze is een gelukkig mensch!

Ach, in onzen tijd van het groote schijnt er voor zulk een gewoon leven geen plaats te zijn. Met een gevoel van heimwee kunnen we terugzien op een bestaan, dat zijn beschrijving kon vinden in de woorden: „en hij gewon zonen en dochteren en hij slierf...“ Ons leven is als een krant met vette koppen: wereldoorlog — revolutie — crisis — geloofsvervolgung — volksfront... Met angst zoeken wij naar den volgenden kop. Dit is geen tijd voor gewone menschen. Misschien is het een tijd voor helden en heldinnen des geloofs. Maar wij, de lammeren van Jezus' kudde, de kleinen die in Hem gelooven, wij kunnen er niet in terecht. Mogen wij zelfs wel denken aan die kleine dingen, die ons hart vervullen? Is het geen zonde, als wij lidden om een betrekking, om een beetje omzet in onzen winkel, om wal eenvoudig geluk in ons huwelijk? Moeten wij zulke egoïstische wenschen niet uit ons hart uitrukken? Is er in onze apocalyptische eeuw alleen voor groote dingen plaats, heeft het kleine, het gewone geen recht van bestaan meer?

Gods Boek leert het ons anders en tróóst ons over ons leven. Ik denk aan het visioen van Jesaja 7:21—22. Over den Israëlitischen bodem zijn geweldige gebeurtenissen heengevaren: het volk is geschud als in een zeef. Rachel heeft geweend over hare kinderen, die gevallen zijn in een meedoogenloozen oorlog. Daar trekt de Geest des Heeren het gordijn op en wat zien wij? Een klein, vriendelijk huisje, een stalletje, de hoeve van een keuterboertje. De geheele veestapel wordt uitgemaakt door één koe en twee schapen. Voor een machinale melkerij is waarlijk geen reden, er is geen landarbeidersbond en geen zuivelconsulent. In een tijd van weelde als aan de oordeelen was voorafgegaan, iets om den neus voor op te trekken. Een keuterboertje! Is dat een menschaardig bestaan? Maar door de bladeren der lindeboomen en door de takken van de kamperfoelie ruischt: hier woont het geluk! En vriendelijk schijnt de zon door de kleine raampjes...

Soms kijken radicalen over het heggetje van de nederige hoeve. Radicalen heeft men in allerlei soorten, maar allen hebben één ding gemeen: zij verachten de kleenen en het gewone leven. Wrevel staart uit hun oogen, zij protesteeren: dat mocht eigenlijk niet zijn, dat deze menschen nederzigt in vrede onder zijn stroodak, terwijl er zooveel ellende in de wereld is! Maar het boertje melkt zijn koetje, scheert zijn schaapjes en God geeft op het klein bedrijf gróóten zegen. Verbonds-zegen: vanwege de veelheid der melk zal hij boter en honig eten! En in zijn huisje looft hij den God zijns levens: Hij overlaadt ons, dag aan dag, met Zijne gunstbewijzen!

Wij zijn vaak te groot en te vroom voor Gods gunstbewijzen. Wij zouden Jesaja's maar amper op den kansel kunnen dulden. Gij daar, met uw koeien en uw schapen, met uw boter en uw honig! Gij zijt ons te oppervlakkig, man! Wij zijn veel te vroom om naar boerderijtjes te kijken! Maar God wendt Zijn hand tot de kleenen. En het zal geschieden, dat iemand een winkeltje zal hebben en hij zal veel verkoopen, want de Heere zal hem zegenen! En het zal geschieden, dat iemand vijf en twintig gulden zal verdienen en zijn kinderen zullen wel gedijen, want de Heere zal met hem zijn! En het zal geschieden, dat er zal zijn een kweekeling met akte en hij zal een betrekking vinden en een schoolmeester worden met eere! Om Immanuel's wille, den Verlosser van het leven. Die God is onze zaligheid! Ons eenig en waarachtig geluk!

N. B.

is waar zou de vraag nog kunnen rijzen, of van een oogenblikkelijke dan wel reeds bij de schepping vastgelegde superpositie van elementaire processen moet worden gedacht; maar het antwoord daarop gaat onze bevatting verre te boven, omdat de onpeilbare diepten Gods door den mensch slechts aangeboden, doch nimmer nagespeurd kunnen worden. Ook dan echter, wanneer de oorsprong van het wonder reeds in de schepping wordt gedacht, zoodat zijn voltrekking op het door de heilshistorie gevorderde tijdstip als resultaat van de normale leiding Gods in het natuurgebeuren is te beschouwen, behoeft voor gebrek aan eerbied ten opzichte van het wonder, niet gevreesd te worden... want het (geloof) aanvaardt met heilig ontzag, dat Gods alvermogen in den beginne de krachten der natuur een bepaalde richting verleende, opdat te bestemder tijd het wonder zich zou manifesteren", blz. 28 v.

Volgens deze beschouwing of verklaring zou het wonder dus slechts zijn eene werking van de wetten der natuur, of van de krachten der natuur, misschien op gansch exceptioneele wijze door God bestuurd. En zeer waarschijnlijk zouden wij dan „oorsprong van het wonder reeds in de schepping" moeten denken, „zoodat zijn voltrekking op het door de heilshistorie gevorderde tijdstip als resultaat van de normale leiding Gods in het natuurgebeuren is te beschouwen", blz. 29.

Dan zouden dus bij het wonder niet nieuwe krachten optreden, door God dan in de schepping of het schepsel gewerkte en die naar eigene van God ontvangen wetten werkzaam waren, maar krachten en wetten, die reeds in de schepping aanwezig waren, wellicht of waarschijnlijk, reeds van den aanvang, toen God de wereld heeft geschapen, welke zich op eenen bepaalden tijd door Gods leiding openbaarden, waardoor het wonder zich manifesteerde.

Ter vergelijking zij hier naast gesteld, wat Dr H. Bavinck over het wonder schrijft. Eerst zegt hij: „God staat niet buiten de natuur en is niet door eene omheining van wetten van haar afgesloten, maar is in haar tegenwoordig en draagt haar door het woord zijner kracht. Hij werkt van binnen uit, en kan nieuwe krachten doen optreden, die van de bestaande in aard en werking onderscheiden zijn. En deze hoogere krachten doen de lagere niet te niet, maar nemen toch naast en te midden van haar eene eigene plaats in". En daarna schrijft hij een weinig verder: „Er wordt door het wonder geen verandering aangebracht in de krachten, die in de natuur liggen, noch in de wetten, waarnaar zij werken. Het eenige, wat er in het wonder geschiedt, is, dat de werking der in de natuur aanwezige krachten op een bepaald punt wordt geschorst, doordat er eene andere kracht intreedt, die werkt naar eene eigene wet en eene eigene werking voortbrengt", „Geref. Dogm." 2, I, blz. 387 en 388.

De vraag te dezer zake is, of bij het optreden van een wonder hoogstens slechts gesproken kan worden van eene bijzondere Goddelijke dirigering of besturing van reeds in de schepping of de natuur (al of niet sedert Gods scheppingsdaad, waarvan Gen. 1 spreekt) aanwezige wetten en krachten, dan wel, of God bij een wonder ook wel nieuwe krachten doet optreden, die nog niet bestonden of in de schepping aanwezig waren, en die naar eigen wetten werken, en dus ook, zij het in samenwerking met reeds bestaande krachten en wetten, een eigen resultaat voortbrengen.

Apriorische speculatie zal hier niet kunnen beslissen. Wij weten uit onszelfen niet, hoevele en hoedanige krachten God bij de schepping in de schepping of natuur heeft gelegd, noch kennen wij het volledig samental van wetten, volgens welke Hij deze doet werken, noch ook is ons van onszelfen ten volle bekend de verhouding en werking Gods ten aanzien van al die krachten en wetten der geheele wereld te allen tijde. En zelfs door en ondanks Gods openbaring betreffende dit alles in Zijne heilige Schrift, is onze kennis van deze zaken nog zeer beperkt en gebrekkig. Maar een eerste versichte om met vertrouwen iets aangaande het wonder te zeggen, zal toch wel zijn, dat we Gods Schriftopenbaring over het wonder raadplegen.

Nu worden in de Heilige Schrift wel wonderen verhaald, waaromtrent we aan een optreden als Dr van Rooyen aangeeft, zouden kunnen denken, daargelaten nu de vraag, hoe we ook dan ons dat optreden van het wonder moeten denken. B.v. bij de droogwording van het pad in de Schelfzee, waarlangs Israël uit Egypte toog en aan Pharaó's macht ontkwam, Ex. 14, of bij het water uit de rots, waarop Mozes naar Gods bevel sloeg, Ex. 17, of bij het onweer tot Israël's verlossing, Joz. 10; I Sam. 7, of bij de genezing van de lamme hand, Luc. 6, vgl. ook Hand. 3, of bij de verlossing van Paulus en Silas, Hand. 16.

Misschien zouden we ons bij deze en dergelijke gevallen kunnen voorstellen, dat daarbij door Gods voorzienige leiding juist op die tijden of oogenblikken tot openbaring kwamen processen of werkingen enkel van krachten, die reeds in de schepping of natuur aanwezig waren, misschien reeds sedert de creatie van Gen. 1, of regeneerende krachten, reeds tevoren in het menscheijk lichaam schuilende.

Hertegen zou ook nog wel het een en ander aangevoerd kunnen worden. Maar we laten dit nu verder in het midden. Het gaat ons thans niet om de juiste verklaring van dergelijke wonderen.

Doch ons worden in de Heilige Schrift ook nog gansch andere wonderen verhaald. Reeds wanneer wij denken aan de verandering van Mozes' staf in eene slang en

aan hare verslinding van de tot slangen geworden staven der tovenaars, Ex. 7, of van de verandering van water in wijn, Joh. 2, of van de broodsvermenigvuldiging, Joh. 6. Maar vooral wanneer wij onze aandacht schenken aan het wonder van de vleeschwording des Woords. Desbetreffend schrijft Dr H. Bavinck: „De komst van Christus is het keerpunt der tijden. Een nieuwe wonder-cyclus groepeerd zich om zijn persoon. Hij is zelf het absolute wonder, van boven nederdaald en toch de waarachtige, volkomene mensch. In Hem is in beginsel de schepping weer hersteld, uit haar val wederom opgeheven tot haar vroegere heerlijkheid", „Geref. Dogm." 2, I, blz. 353.

De Zone Gods in ons vleesch verschenen is het wonder der wonderen. Maar daarbij is toch heel wat meer, dan slechts eene bijzondere Goddelijke leiding van in de schepping reeds aanwezige krachten, doch metterdaad het optreden van eene Goddelijke, tevoren niet in de schepping of natuur aanwezige, kracht, door 's Heeren ontvangenis uit den Heiligen Geest, Luc. 1:35, en het Zich verlianden van den Zone Gods unions personali (in persoonlijke vereniging) met onze menscheijke natuur. Daar komt dus wel terdege eene bijzondere, tevoren niet in de schepping aanwezige, d.w.z. niet tot de schepping of natuur behorende, kracht op, eene nieuwe kracht, de kracht of werking des Heiligen Geestes, en daar komt God Zelf, de Zone Gods, Die naar Zijne Goddelijke natuur en Goddelijken Persoon niet deel der schepping of natuur was, noch is, tot die schepping of natuur, en in haar, en werkt Hij zóó, dat Hij de geheele schepping omzet en eens weer in heiligheid en heerlijkheid Gode lof doet brengen.

Bij dit wonder der wonderen van de vleeschwording des Woords, zoodat de Heilige Schrift het ons doet kennen, gaat dus de voorstelling van Dr van Rooyen niet op.

En daar is meer.

De opwekking van den Heere Christus is toch ook maar niet gevolg van eene werking van tot de schepping of natuur behorende, en daarin reeds aanwezige, krachten en wetten, slechts op gansch exceptioneele wijze door God gedirigeerd. En evenmin kunnen we zeggen, dat opwekkingen als door Elia, I Kon. 17, en van Lazarus, Joh. 11, en van alle de gestorvenen aan het eind der dagen, Joh. 5; I Cor. 15; Openb. 20, op dergelijke wijze gedacht moeten of kunnen worden. Ja ook de wedergeboorte van den dooden zondaar is toch maar niet product van natuurlijke krachten en wetten in den mensch of in de natuur, die dan slechts door Gods bijzondere voorzienige leiding bestuurd worden. Maar dan wekt Gods Geest door Zijne kracht nieuw leven in den geestelijken dooden zondaar, dat hem geheel verandert naar denken en willen en streven en handelen. Ook bij het eind der wereld werken niet enkel krachten van schepping of natuur, maar dan grijpt God in en treedt Hij op, en doet Hij Zijne kracht werken tot verandering, scheidling, reiniging, verheerlijking.

We zullen dus het wonder moeten blijven zien als een werk niet slechts van Gods voorzienige leiding van schepselenkrachten en natuurwetten, maar ook als gewrocht doordat Hij nieuwe krachten doet optreden, die naar eigene wetten werken. Zelf werkt Hij dan en grijpt als van buitenaf in de wereld en haar verloop in, zonder alleen Zich als te beperken tot leiding of regeering van krachten in de wereld reeds tevoren aanwezig. Dat behoeft niet bij alle wonderen gelijk te zijn. We kunnen onderscheiden tusschen wonderen én wonderen. Alle de wonderwerken Gods, in de Heilige Schrift verhaald, zijn niet gelijksoortig. Dat doet echter thans niet ter zake. Het aangevoerde kan doen zien, dat we naar de Heilige Schrift het wonder maar niet kunnen beschouwen als eene werking uitsluitend van reeds, mogelijk van den aanvang der wereld af, in de schepping of natuur aanwezige krachten en wetten, slechts op bijzondere wijze door God geleid. Er treden daarbij ook wel nieuwe, niet reeds tevoren tot de schepping of natuur behorende, krachten op. In Gods raad zijn wel alle gebeurtenissen, ook de wonderen, van de geheele wereld in haar gansche verloop, van eeuwigheid opgenomen en uitgesteld. Daarom behoeven echter nog niet alle krachten en wetten, die in haar werken zullen, en ook de wonderen veroorzaken, eveneens reeds van den aanvang af in haar gelegd te zijn. God kan, als het Hem belieft, steeds nieuwe krachten doen optreden, en doet dit volgens de Heilige Schrift ook bij Zijne wonderen, zij het al niet bij alle.

S. GREIDANUS.

„Het verbond Gods". (VI.)

Natuurlijk weet ook prof. Aalders zeer wel, dat de Schrift leert, dat de Heere „het verbond opricht met de geloovigen en hun zaad", een andere „grootheid" uiteraard dan „de uitverkorenen". Op bl. 211 legt hij daarop als op één der „feiten", die de Schrift ons openbaart, den nadruk.

Vraagt men zich nu verwonderd af, hoe, met dit „feit" voor oogen, de schrijver toch zoo nadrukkelijk leeren, en volhouden kan, dat verbond en verkiezing quantitatief gelijk zijn, dan is het antwoord van prof. Aalders een oproep tot berusting. Berusting in „EEN ZEKERE TEGENSTRIJDIGHEID". Naast dit één, door hem niet weersproken „feit", legt hij nu het andere, „dat nochtans niet alle kinderen, die naar het vleesch geboren zijn uit geloovigen, daadwerkelijk door dien gemeenschapsband aan God gebonden zijn" (den gemeenschapsband n.l., waarmee God zich in Christus aan de geloovigen en hun zaad bond, en dien prof. Aalders levend en onverbreekelijk noemt). (Zie vervolg op blz. 356.)

egrepen zijn allen, als men, en met ken worden lat hij deze een mensch slag in de ook niet of roet dan ook gaat: „Mis- voor Uwe

laar der wet, heeft terugde hem geristus zal n Mozes zal al dat heer- u, waardoor uardoor Hij eel der wet, kken tot de vervuld te zoening zal fit schuldige afwijzen, en er den vloek schrijven in m tot erfge-

id ingezien, voor Israël der ver- 1 meer voor ur der wet, der wet, dat waarlijk Is- laar is ook g. En Dezo En Hij laat at in groote n Zijn hart ! Hij is niet des men- io mystica, indt, en de olgotha niet t maar niet aakt bestek der wet, en ouwigheid, gezien, geen Gods gave ldt: allen in

hristus redt eeft. En van of ons Gode lossingswerk n.

v. d. B.

VEN

wonder?

amst der Vrife Dr J. P. van nat gehouden de bespreking at blijve hier is nader over- toover uit het aard" van 13 lidenwisseling comen schijnt erklaring van

andeling van het wonder op blz. 27—29. for Goddelijke heeft steeds over de vraag, legd tusschen blz. 27. Dit senerzijds het an 's Heeren ken volstrekt ar wordt ge- t het wonder tegenstelling

oemde poging hebben: „Nu het wetmatig z. 28, schrijft nog een stap licht trachten

„Wanneer al e ordeningen izien van het exceptioneele dat het voor s vindt. Wel